

Polar Odyssey

Diegenen die onder leiding van expeditieleider Rinie van Meurs op reis zijn geweest en diegenen die een van zijn dialezingen hebben bijgewoond, zullen reikhalzend hebben uitgekeken naar een fotoboek van hem. Rinie heeft veel gereisd en hij maakte duizenden mooie opnamen waarvan hij in dit boek een selectie heeft opgenomen van zijn allermooiste opnamen. Elke foto is voorzien van een korte informatieve tekst.

Rinie van Meurs (1958) is een enthousiast natuurfotograaf die na zijn opleiding Bosbouw en Cultuurtechniek vele reizen maakte in Amerika, Afrika, Azië en Europa, met als doel vogels en andere dieren in hun eigen omgeving te observeren en te fotograferen. Zo verbleef hij bijna een jaar op de afgelegen Falkland-eilanden, speciaal om het bijzondere zeevogelvenn vast te leggen. Een van zijn laatste uitdagingen is de onderwaterfotografie, met name die van walvissen en dolfinen. Zijn werk is gepubliceerd in toonaangevende fototijdschriften en boeken.

Naast natuurfotografie is Rinie ook expeditieleider op ijsversterkte schepen, zowel in het Noordpoolgebied als in het Zuidpoolgebied. In de laatste twaalf jaar heeft hij meer dan honderd expeditie-cruises in deze gebieden begeleid. Deze reizen, hoofdzakelijk in opdracht van Oceanwide Expeditions, gingen naar de meest afgelegen streken, zoals het Antarctisch Schiereiland, Zuid-Georgië, Franz Jozefland en Noordoost-Groenland. Spitsbergen kent hij als zijn broekzak: geen ander heeft zoveel expedities in deze archipel gemaakt als hij.

In dit boek vindt u het resultaat van zijn kennis van de natuurfotografie die hij tijdens zijn reizen benutte om de laatste 'ongerepte' oorden op deze planeet vast te leggen, het Noord- en Zuidpoolgebied. Ook in deze gebieden is de invloed van de mens echter overal waarneembaar. De schoonheid van het landschap en de rijkdom aan dierenleven zijn betrekkelijk.

In het oog springend is het licht bij de opnamen op bladzijden 76-77 en 78 (boven). Slechts op één van de vele tientallen reizen die Rinie maakte naar de Zuidpool, was het licht aanwezig zoals hij het heeft weten vast te leggen. Urenlang lag de boot stil om het juiste moment te kunnen kiezen.

Voor de bijschriften bij de kleurenfoto's hebben Regine Frerichs, Leonie Konietzko, Greg Mortimer, Robert Eysink Smeets, Sarah Vial (inscriptie in het monument van Kaap Hoorn) en Ingrid N. Visser bijdragen geleverd.

Bovendien bevat het boek twee chronologische lijsten van degenen die de Noordpool en de Zuidpool hebben bereikt.

WS.

Rinie van Meurs: Polar Odyssey. 80 bladzijden, ruim honderd kleurenfoto's, 2 kaartjes (2000). ISBN 90-74345-31-x (NL) en 1-903206-00-6 (GB). Uitg. Ger Meesters Boekproducties, Vrijheidsweg 86, 2033 CE Haarlem; Oceanwide Expeditions Vlissingen & Pica Press Mountfield, Engeland. Leverbaar via de erkende boekhandel. Prijs f 49,90.

Vogels van de Lage Landen en Europa

Aan de stroom vogelgidsen schijnt geen einde te komen. De uit het Engels bewerkte en vertaalde gids door Ger Meesters maakt het veel vogelliefhebbers gemakkelijk omdat nu eens de kleurentekeningen van de besproken vogelsoorten tussen de tekst zijn geplaatst. Het is nu dus nooit meer zoeken naar de bijbehorende plaatjes of naar de bijbehorende tekst. In de gids worden zo'n 380 soorten broedvogels en regelmatige of schaarse trekvogels in 1500 kleurenafbeeldingen van de lage landen en Europa behandeld. Er wordt veel aandacht besteed aan de verscheidene kleden. Doordat men niet is gebonden aan een bepaalde ruimte, omdat de illustraties tussen de tekst staan, zijn de auteurs niet zozeer gebonden aan een bepaalde ruimte voor de tekst. De toegevoegde verspreidingskaartjes per soort zijn duidelijk.

Bij de nuttige adressen heeft men het niet nodig gevonden naar het Vogeljaar te verwijzen, evenals Belgische adressen. Ook in deze gids ontbreekt de Heilige ibis.

Chris Kightley, Steve Madge & Dave Nurney: Pocketgids Vogels van de Lage Landen en Europa. 300 bladzijden, vele kleuren- en zwartwitillustraties (2000). Originële titel Pocket Guide to the Birds of Britain and North-West Europe. Vertaling redactie en opmaak Ger Meesters. Uitg. Tirion Uitgevers B.V., Postbus 309, 3740 AH Baarn, (035) 548 66 01. Prijs f 39,50.

Windveren

De auteur van dit magnifiek geïllustreerde boek heeft het Landgoed Groeneveld bij Baarn uitgekozen om er wat aquarellen te maken. Vooral vogels. En ofschoon hij er ronduit voor uitkomt dat hij het niet zo heeft begrepen op Vlaamse Gaaien, andere kraai-achtigen, Blauwe Reigers en op sommige momenten zelfs hem een ontmoeting met een zenuwachtig groepje roepende mezen te veel wordt, kan hij prachtige plaatjes van vogels maken. Zelfs eenden ziet hij liever in de pan. Toch heeft hij wel iets met vogels, omdat hij ze wel graag tekent. Je zou zo zeggen dat je dan ook van vogels zou kunnen houden. Nou ja, op het landgoed heeft hij z'n hart verpand aan een donkere vrouwtjes Buizerd, die dan ook als een rode draad door de tekst gaat.

Hij beleeft op Groeneveld van januari tot in mei samen met deze Buizerd de komst van het voorjaar dat toen hij er rondstruinde misschien wel wat aan de late kant viel.

Hij laat zien dat er aan de buitenkant van randstad veel te beleven valt. De aquarellen zijn het waard om het boek te kopen. Buizerd, Vink en Koolmees, maar ook andere soorten zijn prachtig uitgebeeld, ook z'n landschapjes die hij in het park maakte, zijn door een regelmatige bezoeker direct te herkennen.

De tekst door de illustrator zelf geschreven, moet als een begeleiding van de originele aquarellen worden beschouwd.

Erik van Ommen: Windveren. 48 bladzijden, geheel full color, gebonden, formaat 23 x 21 cm. ISBN 90-805570-1-3. Uitg. Oban Press Publishers, Postbus 70138, 9704 AC Groningen, (050) 318 83 30. Prijs f 29,90.

In november 2000 verschijnt het boek 'De Vogelwachter - kunstenaar op Rottum' met 80 full-colour bladzijden en nu met korting te bestellen voor f 21,95 (exclusief f 5,50 verzendkosten). De winkelprijs wordt f 29,95.

DE ONAFWENDBARE ONDERGANG VAN DE WILDE LEEUW

De leeuw

Ter gelegenheid van de tachtigste verjaardag op 23 juni 2000 van professor dr. K.H. Voous is door de Van Tienhoven Stichting een prachtig verzorgd boek over de Leeuw van zijn hand uitgegeven. Deze publicatie is de neerslag van een serie colleges die hij in 1976-1978 na zijn emeritaat heeft gegeven voor studenten in de biologie aan de Vrije Universiteit te Amsterdam. Daarin zijn behandeld palaeontologische, zoögeografische, oecologische, ethologische, cultuurhistorische en levensbeschouwelijke aspecten van confrontaties van grote roofdieren en mensen. Hiervan is thans het hoofdstuk over de Leeuw verschenen. Wij willen niet nalaten ook de lezers van het Vogeljaar de aandacht voor dit boek te vragen.

K.H. Voous: De leeuw. De onafwendbare ondergang van de wilde leeuw. 43 bladzijden, 10 kleurenfoto's, 9 zwart-witillustraties, Engelse summary (23 juni 2000). Voorwoord van Hans P. Nootboom. Redactie dr. H.P. Nootboom. Uitgave Nederlandse Stichting voor Internationale Natuurbescherming, dr. H.P. Nootboom, National Herbarium of the Netherlands, Rijksuniversiteit Leiden, Einsteinweg 2, Postbus 9514, 2300 RA Leiden. Distributie Backhuys Publishers, Postbus 321, 2300 AH Leiden. ISBN 90-5782-061-7. Prijs f 20,-.

Raptors at Risk

In augustus 1998 hield de World Working Group on Birds of Prey and Owls (WWGBP) zijn vijfde wereldconferentie in Johannesburg, Zuid-Afrika. Binnen twee jaar na afloop slaagden Robin D. Chancellor en Bernd-U. Meyburg erin de proceedings van die conferentie te bundelen, hetgeen resulteerde in een pil van bijna 900 bladzijden. Met deze proceedings zet de WWGBP de rijke traditie als bron van zowel kwalitatief als kwantitatief succesvolle stootvogelstudies voort. Ongetwijfeld zal recensent bij vorige besprekingen van WWGBP-producties hebben gesteld dat degenen die is geïnteresseerd in wel een weeg van stootvogels op deze wereld, niet om WWGBP-publicaties heen kan. Hier toch weer een herhaling van die boodschap. 'Raptors at Risk' biedt het resultaat van 88 studies aan stootvogels van over de gehele wereld, waarbij deze maal de continenten Azië en Afrika opmerkelijk veel aandacht krijgen. Die 88 bijdragen zijn verdeeld over dertien delen met veelzeggende titels als 'Current studies of African Raptors', 'Biology & Conservation of the Cultures of the World', 'Falcons in Asia and the Middle East', 'Impact of Electricity Utility Structures on Raptors' en nog een reeks onderwerpen die stootvogeladepten bezighouden. Met 'Raptors at Risk' als boektitel verbaast niet dat het aspect stootvogelbescherming als een rode draad door de 88 bijdragen loopt. Vanuit verscheidene invalshoeken komt de populatiecrash in India van Bengaalse Gieren en Indische Gieren van de af-

gelopen drie jaar aan bod. Voorts zijn er hoofdstukken over de status van de grote valkensoorten in Eurazië, waarbij het enige positieve dat van Sakervalken valt te vermelden, de areaaluitbreiding betreft in het uiterste westen van zijn verspreidingsgebied, in Centraal-Europa, met recente broedgevallen in Tsjechië, Duitsland en Polen. Als gevolg van grootschalige vangpartijen ten behoeve van de valkerij in het Midden-Oosten gaat het met Sakervalken in Azië snel bergafwaarts. Een intrigerende titel is 'Where have 30.000 Lesser Spotted Eagles gone?', een bijdrage van Dan Alon uit Israël, die een samenhang suggereert tussen de nucleaire ramp in Tsjernobyl in mei 1986 en de enorme populatieachteruitgang van Schreeuwarenden in 1986-1987, vastgesteld aan de hand van trekellingen in Israël. Tsjernobyl ligt centraal in het Oost-Europese verspreidingsgebied van de soort. Boeiend is voorts de studie van twee Noren aan de geheimzinnige Molukkenarend (*Aquila gurneyi*), waarvan op de Noord-Molukken toch nog negenhonderd paren zouden kunnen verblijven. En dan de bijdrage over het indrukwekkendste telpunt van de stootvogeltrek dat deze wereld kent, Vera Cruz in Mexico... 'a river of raptors' luidt een deel van de titel. Recensent trok de afgelopen zomer een paar weken op met een Engelsman die dat gebeuren meemaakte en waarover hij niet kwam uitgepraat. Enfin, met 'Raptors at Risk' kan de lezer heel wat winteravonden op aangename wijze doorbrengen.

GLO.

R.D. Chancellor & B.-U. Meyburg: Raptors at Risk: Proceedings of the V World Conference on Birds of Prey and Owls, Midrand, Johannesburg, South Africa, 4-11 August 1998. 895 bladzijden (2000). Uitg. Hancock House Publishers, 1431 Harrison Avenue, Blaine, WA 98230-5005, Engeland. ISBN 0-88839-478-0.

Te bestellen bij WWGBP, P.O. Box 52, Towcester NN12 7ZW, Engeland. Tel/Fax +44-1604-86 23 31. Email: <WWGBP@aol.com>. Hancock House distribueert het boek voor \$ 50,- naar de Verenigde Staten, maar bestelling via de WWGBP is voor Europa wellicht voordeliger.

A Field Guide to the Birds of China

Het aantal gebieden op deze wereld met nog geen moderne veldgids slinkt snel. Met andere die die leemte opvullen, verscheen de afgelopen zomer er een voor China, een gids die ook Taiwan, Tibet, Hong Kong en Macao meeneemt, gebieden die om verschillende redenen politiek gevoelig liggen of lagen. Met 10.000.000 vierkante kilometer neemt dit territorium 7% in van de landoppervlakte van onze planeet. Ruim 1300 vogelsoorten werden tot dusver voor China vastgesteld. Via de waarnemingsrubrieken van de bulletins van de Oriental Bird Club valt te lezen dat die lijst nog jaarlijks groeit. Een veldgids samenstellen voor het enorme China is een evenredig omvangrijke klus. Het gaat om een natie die tot voor kort (en deels nog steeds) niet gemakkelijk valt te bereiken en ook om een natie waarbij auteurs slechts beperkt kunnen refereren aan recent ornithologisch onderzoek. Die klus klaarden John MacKinnon en Karen Philipps, het duo dat in 1993 voor 'A field guide to the birds of Borneo, Sumatra, Java and Bali' verantwoordelijk was. Met bijna 30% van

de ongeveer tweehonderd soorten fazanten die onze planeet herbergt, negen van de veertien kraanvogelsoorten en meer dan de helft van de lijstergaaien van deze wereld, is de Chinese avifauna boeiend en nog steeds geheimzinnig. Want van veel soorten is weinig bekend en deze worden ook zelden gezien. De 128 kleurenplaten van Karen Phillipps en David Showler met ruim 1300 afgebeelde soorten tonen dan ook vogels die tot dusver weinig werden afgebeeld. Deze platen staan gegroepeerd in het boek, onmiddellijk na de inleidende hoofdstukken. Tegenover de soortafbeeldingen vinden wij alleen de eveneens in kleur uitgevoerde verspreidingskaartjes van de desbetreffende soorten. Na de 128 platen volgen de teksten van 1329 soorten (in het voorwoord staat abusievelijk van 132 soorten) met veldkenmerken, geluid, verspreiding, status en gedrag. De voor in China op reis zijnde vogelaar zo belangrijke veldkenmerken zijn kort gehouden, maar bieden veel. De auteurs houden de taxonomische volgorde van Sibley & Monroe aan. Bij de inleidende hoofdstukken krijgt de dualistische instelling van het Chinese volk jegens vogels, vogelbescherming en natuur in het algemeen veel aandacht. Er wordt een getuige van de massahysterie geciteerd waarin aan het eind van de jaren vijftig een deel van het volk raakte om wilde vogels te vernietigen waarbij, naar schatting van getuige, in Beijing binnen enkele dagen 800.000 vogels omkwamen (voor de Verenigde Staten werd onlangs gecaluleerd dat het gezamenlijke bestand huiskatten daar dagelijks 4.000.000 wilde vogels doodt. Zal dat in Europa veel afwijken?). Maar een westerse vogel- (en dieren)beschermers die op Chinese markten rondwaait, krijgt heel wat weg te slikken. Gemeten naar onze normen, is er in de natie op vogelbeschermingsgebied veel nog niet pluis. Deze gids is een mijlpaal en prima voor vogelaars die in het land op reis gaan. Een bewerking en vertaling naar het Chinees zou de vogels in het land van pas komen.

GLO.

John MacKinnon & Karen Phillipps: *A Field Guide to the Birds of China*, 586 bladzijden, 128 kleurenplaten met ruim 1300 afgebeelde soorten, verspreidingskaartjes (2000). Uitgave Oxford University Press, Great Clarendon Street, Oxford OX2 6DP, Engeland. ISBN 0-19-854940-7. Prijs f 120,85.

Cuckoos, Cowbirds and Other Cheats

Koekoeken en koevogels (tezamen met oropendola's, buidel-, weide- en soldatenspreuwen en troepialen de *Icteridae* vormend) behoren tot de selecte groep vogels die bekend staat als professionele broedparasieten die altijd hun eieren leggen in de nesten van andere soorten. Het toevallig leggen van eieren in andervogels nesten is wijd verbreid onder vele vogelsoorten, die blijmoedig de nesten van hun soortgenoten parasiteren als de gelegenheid zich voordoet.

Aan 'onze Koekoek' wordt in het boek een heel hoofdstuk van zeventien bladzijden gewijd.

De meeste aandacht gaat uit naar de koekoeken, de *Cuculidae*. Zij vormen het merendeel van de broedparasieten met 57 soorten (54 koekoeken van de Oude Wereld en drie Amerikaanse grondkoekoeken).

Het boek is geïllustreerd met prachtige zwartwittekeningen van David Quinn die vele gedragingen voor de eerste maal illustratief heeft vastgelegd terwijl hij deze verbazingwekkende vogels in de natuur gadesloeg.

Het boek is voorzien van een tweetal appendici, te weten Appendix 1: De honderd soorten van broed-parasitaire vogels en Appendix 2: Wetenschappelijke namen van vogelsoorten en andere diersoorten die in de tekst worden genoemd.

De literatuurlijst bevat 22 bladzijden. Hierbij valt op dat de boeken *Fleas, Flukes and Cuckoos* van Miriam Rothschild & Theresa Clay (1953) en *The parasitic cuckoos of Africa* van H. Friedmann (1948) niet worden genoemd.

WS.

N.B. Davies: *Cuckoos, Cowbirds and Other Cheats*, 312 bladzijden, 31 kleurenfoto's, 6 zwartwitfoto's, 68 zwartwittekeningen van David Quinn, 13 tabellen, 5 kaartjes (2000). ISBN 0-85661-135-2 (GB). Uitg. T & AD Poyser Ltd., Harcourt Place, 32 Jamestown Road, London NW1 7BY, Engeland. <http://www.academicpress.com>. Prijs £ 24,95.

Where to watch birds in Europe & Russia

Dertig jaar geleden verscheen John Gooders' 'Where to watch Birds in Britain and Europe', een boek dat voor menige vogelaar tijdenlang als Baedeker fungeerde voor zijn reizen door ons werelddeel. Gooders bracht zijn lezers nauwkeurig op de plaats waar de begeerde soort te zien kon zijn. Zo stond er onder Finland - Oulu te lezen waar men zich 's middags om vier uur moest opstellen om Terekruiters te zien. Vrienden probeerden daar Gooders' aanwijzing uit. Met succes. Ze waren overigens toen beslist niet de enigen die daar stonden. Na Gooders volgde een stroom 'Where to watch Birds' Baedekers, waarbij anno 2000 men in een goed deel van deze wereld met een dergelijke nationale gids in de rugzak op sjouw kan. Voor delen van Engeland en de Verenigde Staten zijn zelfs streekgidsen in omloop.

Er bestaat goede en minder goede. Degeen die verwacht dat met het hier besproken boek in de hand, hij op een Gooders-achtige wijze op locatie naar de begeerde soorten wordt geleid, vangt bot. Meer lijkt het erop dat deze 'Where to watch' wil helpen vogelaars die Europa en Rusland tot de Grote Oceaan bereizen, keuzes te maken om tot een langere life-list te komen, waar overigens niets tegen is. De teneur van de inleidende hoofdstukken steunt deze these. En ook een knipoog naar de 'Amerikaanse markt?'. Want onder het zeven (!) bladzijden tellende hoofdstuk 'Netherlands' valt te lezen dat de oppervlakte van onze natie 6% van die van Texas omvat. Flevoland (met de oog op de ligging ten opzichte van Schiphol?) en Friesland zijn de enige Nederlandse gebieden die via subhoofdstukken een aparte behandeling krijgen. De overige Nederlandse gebieden neemt Wheatley via een reeks aaneengeschaalde alinea's door. Hoewel inmiddels een Europese integratie toch in die mate is doorgevoerd dat 'Britain' in de titel ontbreekt, wekt het geen verbazing dat met veertig bladzijden dat land inclusief Ierland de meeste ruimte toebedacht kreeg. Spanje kreeg er dertig en Rusland inclusief Trans-Oeral twintig

bladzijden. De Kolyma-delta, Chukotka Schiereiland, Kamtsjatka, Sachalin, Oessoeriland, Baikal en Altai zijn de gebieden in Siberië die een behandeling ten deel vallen, waarbij men tevergeefs zoekt naar de reissommen die nodig zijn om daar te komen en te verblijven. Totaal neemt deze 'Where to watch' ruim 250 gebieden onder de loep, waarbij de auteur per natie ook steeds de transportmogelijkheden, accommodatie, het menu, hygiënische omstandigheden en veiligheid recenseert. Veel kaartjes en geslaagde pen-tekeningen geven bij het doornemen van deze 'Where to watch' de nodige onrust en inspireren tot het maken van plannen.

GLO.

Nigel Wheatley: *Where to watch birds in Europe & Russia*. 416 bladzijden, met veel kaartjes en pen-tekeningen (2000). Uitgever Christopher Helm, A. & C. Black Publishers Ltd., 35 Bedford Row, Londen WC1R 4JH, Engeland. ISBN 0-7136-4870-8. Prijs £ 16.99. Circa f 70.-.

Die Vögel Mitteleuropas

Aan de stroom van vogelgidsen komt nog steeds geen einde en er zijn steeds weer auteurs die trachten door middel van een iets andere opzet de gunst van de gebruikers te krijgen. Deze gids bevat in de derde druk de gegevens van 283 vogelsoorten met bij elke soort een goedgelijkende foto en honderd kleurentekeningen van wijfjes en jeugdleden, winterkleden en vliegbeelden. Wat betreft de grote kleurenfoto's zijn er maar enkele bij waar het nestfoto's betreft. Ook de Fransen en Engelse namen worden bij elke soort vermeld. Vooraf treffen wij een aantal foto's met informatie over eieren, nesten, uitwerpselen, veren, vaatresten en dergelijke. Voor verspreidingskaartjes heeft men geen ruimte meer kunnen vinden.

De gids is geactualiseerd naar de nieuwste Duitse Rode Lijst. Wellicht zullen wij deze gids in de toekomst ook weer in de Nederlandse taal in de boekwinkels kunnen vinden.

Detlef Singer: *Die Vögel Mitteleuropas*. 384 bladzijden, ruim 700 afbeeldingen, 99 vliegbeeldjes van Hermann Kacher, 3de druk (1988). ISBN 3-440-0 530-3. Kosmos Naturführer - Kosmos Natur-Klassiker. Uitg. Kosmos, Postfach 10 60 11, D-70049 Stuttgart, Duitsland, +49 (0) 711 2191-341. Prijs DM 24,80, Osh. 181, Swfr 23. ISBN 3-440-0 530-3.

Ornithologisches Taschenlexikon

In deze Duitstalige ornithologische lexicon worden meer dan 2600 begrippen behandeld. Bij elk begrip wordt de Engelstalige naam tussen haakjes achter vermeld. Diegenen die veel met Engelstalige en Duitstalige ornithologische literatuur hebben te maken, zullen veel gemak van dit zakboekje hebben. Ook uitdrukkingen uit andere vakgebieden die in de ornithologische literatuur worden gebruikt, zijn opgenomen. Zoals bijvoorbeeld uit de algemene zoölogie, oecologie, ethologie, diermedicijnen (Tiermedizin) en natuurbescherming.

Ook begrippen uit de jachtkunde en de valkerij zijn erin te vinden. Het is jammer dat bij de twee laatstgenoemde begrippen niet de Engelstalige informatie daarbij wordt gegeven. De index vermeldt zowel de Duitse als de Engelstalige begrippen.

Drieëntwintig zwartwitafbeeldingen verduidelijken, daar waar nodig, de tekst.

Ralf Wassmann: *Ornithologisches Taschenlexikon*. 302 bladzijden, 23 zwartwittekeningen (1999). ISBN 3-89104-627-8. Uitg. Verlagsgemeinschaft Limpert - Quelle & Meyer - Aula, Postfach 1004, D-56291 Wiebelsheim, Duitsland (0 06766 / 903-141). Bezoekadres Aula-Verlag, Industriepark 3, D-56291 Wiebelsheim. Prijs DM 34,80.